

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Regeringens nye kvælstofkort kan slå stærk bedrift ud af kurs

For mælkeproducenterne Asmus og Gunnar Forum er nye kvælstofberegninger lig med et krav om 81 pct. efterafgrøder - noget, de umuligt kan leve op til.

Tekst: Frederik Siiger Hansen
Foto: John Christensen
fha@landbrugsmedierne.dk

På Sandagergård nægter de at lægge armene over kors.

Bogstaveligt talt.

Da LandbrugsAvisens fotograf ihærdigt forsøger at få far og søn til at lægge armene over kors og slå ansigtet i rette folder, siger Gunnar Forum fra.

»Sådan er vi ikke her. Vi forsøger altid at finde løsninger og se muligheder, selv om der kommer udfordringer«, siger landmanden.

Og netop udfordringer er der dukket op i horisonten for Gunnar Forum og sønnen Asmus, der sammen driver Sandagergårds knap 400 ha og passer 490 malkekøer.

Med regeringens nye beregninger for kvælstofindsatsen skal familien Forum finde plads til hele 81 pct. efterafgrøder.

»Det er en umulighed. Det giver slet ikke mening at regne på, hvad vi kan drive med de krav«, siger Gunnar Forum.

Nye voldsomme krav

Lige før sommerferien kunne LandbrugsAvisen afsløre nye

beregninger af landbrugets kvælstofindsats, som Miljøministeriet har lavet.

Groft sagt skal der fjernes mere kvælstof på færre hektar, viser de nye kvælstofkort.

Især i det midt- og vestjyske, som hos Sandagergaard nær Skals, stiger kravene voldsomt.

»Lige nu har vi omkring 40 pct. efterafgrøder. Skal vi op på det dobbelte, bliver det så godt som umuligt at køre videre«, siger Asmus Forum.

Han er udset til at overtage gården 1. januar 2023, og de nye beregninger ser voldsomme ud, synes han.

»Som en, der står og skal ind i erhvervet, tænker jeg godt nok 'hold da op, det er voldsomme krav'. Især i et erhverv, hvor landmændene allerede har gjort ekstremt meget og været innovative«, siger den 29-årige landmand.

Det kom noget bag på Asmus og Gunnar Forum, hvor hårdt deres bedrift kan blive ramt, hvis nye kvælstofkort bliver til virkelighed.

»Lige nu har vi omkring 40 pct. efterafgrøder. Skal vi op på dobbelte, bliver det så godt som umuligt at køre videre«.

Asmus Forum, landmand, Sandagergård.

Generationsskiftet er dog ikke i fare, forsikrer han.

»Men selvfølgelig afhænger meget af, hvad det ender med, og hvordan EUs landbrugsreform bliver udmøntet. Jeg skal vide, hvad jeg kan forrente, og der spiller vandmiljø, CAP og klima jo ind«, siger Asmus Forum.

81 pct. efterafgrøder

Tidligere har fødevarer- og landbrugsminister Rasmus Prehn (S) udtalt til LandbrugsAvisen, at de nye beregninger og kvælstofkort er et oplæg.

I løbet af de pågående landbrugsforhandlinger skal der laves en model, der afbøder de hårdeste krav, så man undgår konkurser.

Hvordan forhandlingerne ender, er af gode grunde umuligt at spå om.

Hos Landbrug & Fødevarer har man sat spørgsmålstejn ved, hvad det er for en ny model, der kan fjerne den megen ekstra kvælstof, som beregningerne alt andet lige peger på.

Asmus Forum mener, det ser svært ud, men generelt er han fortroingsfuld.

»Vi regner ikke med, at det ender sådan her. Det har de (regeringen, red.) slet ikke råd til«, siger han og henviser til de beregninger, Velas har lavet på bedriften.

Her kommer planterådgivningen frem til, at man med de nuværende virkemidler får et krav om 81 pct. efterafgrøder for hele landbrugsarealet. Det vil sige 319 ud af 394 ha.

Da der ikke kan sås efterafgrøder på hele det areal, må bedriften trækkes i kvælstofkvoten.

I alt 34 pct. af kvoten skal i så fald fratrækkes ifølge Velas' beregninger.

»Vores planterådgiver sagde, at han til sidst holdt op med at regne på det, fordi han blev så deprimeret«, siger Gunnar Forum.

Gunnar Forum (tv.) har været selvstændig landmand i 32 år. Nu giver han snart stafetten videre til sønnen Asmus Forum.

Andre virkemidler

Asmus og Gunnar Forum bor nær Hjarbæk Fjord, som i mange år har været klassificeret som værende i dårlig økologisk tilstand.

Lokalt har man i årevis forsøgt at løse problemerne, og hos Forums anerkender man, at landbruget har en del af ansvaret.

»Selvfølgelig skal vi tage vo-

Lokal formand: Slut med enøjlet fokus på kvælstof - alt skal

Ensidig tilgang til kvælstofområdet vækker hård kritik.

Af Frederik Siiger Hansen

Nu skal det endegyldigt være slut med det ensidige fokus på at reducere kvælstof fra landbruget for at gøre vandmiljøet bedre.

Det mener landboformand Frede Lundgaard Madsen, der vil have alle presfaktorer ved Hjarbæk Fjord under lup.

»Vi er ikke ude på at fralægge os ansvaret. Landbruget har et ansvar for vandmiljøets tilstand i fjorden, men vi er ikke de eneste. Hvis vi gør, som vi plejer, får vi det, vi plejer, og det er ikke godt nok«, siger Landboforeningen Midtjyllands formand.

Han er dybt bekymret for landbrug som f.eks. Asmus og Gunnar Forums, der afvander til netop Hjarbæk Fjord.

»Bliver de kvælstofkort, der ligger på bordet nu, til virkelighed, lider både de nærliggende

»Hvis vi gør, som vi plejer, får vi det, vi plejer, og det er ikke godt nok«.

Frede Lundgaard Madsen, formand, Landboforeningen Midtjylland.

landbrug og fjorden, når vi kigger tre, fem eller syv år frem. Det er synd og ærgerligt for alle parter, og derfor skal vi se på andet end kvælstof«.

Række andre faktorer

Ifølge en analyse, Seges har foretaget i 2020 af Hjarbæk Fjord, har formanden fat i noget.

Chefkonsulent Flemming Gertz konstaterer, at fjorden har det dårligt, og at landbruget bærer en del af ansvaret.

Men også en række naturlige forhold spiller ind. F.eks. er oplandet til fjorden kæmpestort og når næsten til Hobro og Randers.

»Der løber store mængder vand og mange næringsstof-

fer til fjorden, som er relativt lille«, siger **Flemming Gertz**, der er kritisk over for regeringens nye kvælstofkort:

»Jeg er meget kritisk over for de beregninger, fordi man alene fokuserer på kvælstofreduktion. Jo mere man hiver i ét håndtag, desto hårdere er man nødt til at hive«, siger han om udsigten til, at Asmus og Gunnar Forum kan blive mødt af et krav om 81 pct. efterafgrøder.

Flemming Gertz nævner, at kalk i undergrunden visse steder i oplandet betyder, at ni-

trat ikke bliver naturligt reduceret undervejs til fjorden.

Undersøgelsen viste desuden, at også fosforreduktion vil hjælpe på fjorden så også fosfor fra spildevand og fosfortab fra brinker og andre fosforkilder skal ses på.

Derudover betyder en sluse, at saltvand og ferskvand lægger sig i lag i fjorden.

»Det giver iltvind hver eneste sommer, som så frigiver næringsstoffer fra bunden af fjorden. Det sætter turbo på algerne, og så kommer man ind i

res del af ansvaret», siger Gunnar Forum, der nævner, at man har 30-35 ha eng, der kan tages ud som lavbundsjord, ligesom man har søgt om at etablere et minivådområde.

»Men der er andre faktorer: Overløb fra renseanlægget er et stort problem, ligesom dæmningen holder vandet inde i fjorden. Man kan se, at Skive Fjord på den anden side

ser bedre ud«, siger Asmus Forum.

Investeringer siver

Selv om den unge landmand er fortrøstningsfuld på egne vegne, er han bekymret for erhvervet.

Han mener, at de hårde og omskiftelige krav betyder, at troen på erhvervet dykker.

»Vi kan jo se, at investerin-

gerne siver til udlandet. Det er synd og skam, for der er brug for landmænd, der investerer i lokalområdet. Det giver arbejde til tømreren, VVSeren, elektrikerer og så videre. Derfor er der også mere på spil her end selve landbruget«, siger Asmus Forum.

Om de nye kort

- Miljøministeriet har genberegnet behovet for kvælstofreduktion fra 2026 og 2027.
- Her skal der fjernes 6.500 ton - mod 3.500 i dag - kvælstof med målrettet regulering, typisk efterafgrøder.

Danmarks Naturfredningsforening m.fl.

»Vi har nedsat en arbejdsgruppe, og vi arbejder intenst med det her. Det gør de også hos Viborg Kommune, hvor man har nedsat et dialogforum, hvor vi også sidder med«, siger Frede Lundgaard:

»Vi skal væk fra, at det kun er landbruget, der skal holde for, for det koster for landmændene og for de lokale samfund«.

Bag Sandagergård kan man skimte Hjarbæk Fjord, der er i dårlig økologisk tilstand.

en ond spiral«, siger han.

Samler parterne

Landboreningen Midtjylland har sat gang i et omfattende arbejde med at få oplyst Folketingets politikere og ikke mindst samlet alle lokale parter om en løsning. Det er kommuner, rensningsanlæg, sportsfiskere,

5 skarpe

Af Frederik Siiger Hansen
fha@landbrugsmedierne.dk
tlf. 33 39 47 44

Nye kort gav et brag inden ferien

Forhandlinger om landbruget gik på ferie med et brag - her er status fra politisk journalist Frederik Siiger.

? Hvad går de nye kvælstofberegninger ud på?

»Det hele drejer sig om, at Miljøministeriet før sommerferien genberegner behovet for reduktion af kvælstofudledning. Det kom der et opsigtsvækkende resultat ud af, da beregningerne blev lagt ned over et Danmarkskort. Der skal nemlig fjernes mere kvælstof, men på et mindre areal. Nordjylland og Sønderjylland går fri, mens Midt- og Vestjylland skal fjerne mere med målrettede efterafgrøder. Det er vigtigt at understrege, at der er tale om et oplæg og ikke den endelige model, men reduktionsbehovet er, som det er. Nu skal der forhandles om værktøjerne«.

? Hvordan blev beregningerne modtaget?

»De nye kvælstofkort blev før ferien fremlagt i landbrugsforhandlingerne, der både omhandler miljø, klima og landbrugsstøtte. I blå blok har man taget klart afstand til kortene, der lægger op til mange flere efterafgrøder. Hos rød blok støtter man behovet for at fjerne kvælstof, men man er også åbne for at flytte indsatsen hen på andre virkemidler end bare efterafgrøder«.

? Hvor står landbrugsforhandlingerne lige nu?

»Forhandlingerne har været på sommerferie siden slutningen af juni og forventes at starte igen i slutningen af august. Rigtig konkret er det endnu ikke blevet. Regeringen har som princip, at der skal laves en bred aftale, men så længe det kun er landbrugsstøtten, der skal bruges på den grønne omstilling, ser det nærmest umuligt ud. Blå blok har som krav til forhandlingerne, at der kommer 'friske penge' på bordet - dvs. fra det økonomiske råderum. Ikke før regeringen er klar til det, er blå blok klar til at forhandle«.

? Hvad har ministeren sagt?

»Ud over at kalde konsekvenserne af de nye kort for voldsomme og 'ikke hvad man havde ønsket sig', har minister Prehn lovet, at der skal laves en model, der skærmer landmændene. Han vil have flere kollektive virkemidler i spil - uden dog at præcisere, hvad det kan være. I det hele taget handler det her om at få skruet noget sammen, der er mest tåleligt for landbruget, så vi undgår konkurser«, som han har sagt til LandbrugsAvisen«.

? Hvor ender det?

»Rasmus Prehn sidder i en saks, hvor støttepartierne presser hårdt på den grønne omstilling, når det kommer til miljø og klima. Hos blå blok snakker man om at udvikle og ikke afvikle landbruget. Her er det værd at bemærke, at der er tale om en sammentømret blok på området. I en fælles annonce har blå blok før sommerferien ført fælles front. Min forudsigelse er, at selvom forhandlingerne rummer hele tre store, vigtige områder, skal slaget slås på miljøområdet. Kvælstofområdet bliver som i 2015 det store slagsmål, og fronterne er foreløbig trukket hårdt op«.

i spil

